

Steinerskoleforbundets skriftlige innspill til arbeidet med fellesskolen

Innledning

Steinerskoleforbundet ønsker med dette å gi et skriftlig innspill til arbeidet med fellesskolen. Vi takker for muligheten til å bidra i denne viktige prosessen, og ser det som avgjørende at hele bredden av det norske skoletilbudet inkluderes i arbeidet med å definere og utvikle fellesskolen for fremtiden.

Vi representerer en pedagogisk retning med over hundre års erfaring i Norge, og mener at vårt perspektiv – som del av mangfoldet i norsk skole – kan være et verdifullt bidrag i utviklingen av en inkluderende, demokratisk og fremtidsrettet skole for alle.

Deltakelse og representasjon

Vi mener det er viktig at Steinerskolene blir invitert inn i arbeidet med fellesskolen, både fordi vi ser oss selv som en del av denne, og fordi vi har erfaringer og kompetanse som er relevante i utformingen av fremtidens skole. Steinerskolene har særlig høy kompetanse innen kunstneriske arbeidsmåter, en helhetlig og utviklingsorientert pedagogikk, og et tilbud som kjennetegnes av å være et skjermfritt alternativ før femte trinn. Vi representerer en tydelig og praksisnær alternativ pedagogisk tradisjon med betydelig erfaring og innsikt i barns utvikling og læring.

Deltakere fra Steinerskoleforbundet:

- Hilde Bernhart Lengali, daglig leder
- Vemund Sætre Skulberg, pedagogisk rådgiver

Hva legger vi i begrepet fellesskolen?

Vi mener at begrepet *fellesskolen* må favne alle elever som går i grunnskole og videregående skole i Norge, uavhengig av om skolen er offentlig eller privat godkjent etter privatskolelova. Det bør ikke være et motsetningsforhold mellom det offentlige skolevesenet og de alternativene som finnes innenfor rammene av privatskolelova med offentlig støtte. En inkluderende forståelse av fellesskolen innebærer at elever i private skoler med rett til statstilskudd, slik som Steinerskolene, regnes som en naturlig del av fellesskapet. Dette fellesskapet bør være definert ut fra elevenes reelle tilgang til likeverdig opplæring, med rom for pedagogisk mangfold og metodevariasjon. En snever forståelse av fellesskolen, begrenset til det offentlige systemet alene, ekskluderer verdifulle perspektiver og svekker skolefellesskapets legitimitet i et mangfoldig samfunn.

Hva mener vi det er viktigst å bevare ved dagens skole?

Vi mener det er avgjørende å bevare og videreutvikle bredden i allmenndannelsen, særlig gjennom praktisk-estetiske fag som sang, musikk, håndverk, kunst, drama og bevegelse. Disse fagområdene stimulerer hele mennesket og bidrar til å utvikle elevenes skapende og sosiale ferdigheter, evne til samspill, konsentrasjon og refleksjon. En helhetlig tilnærming til kunnskap og utvikling fremmer trivsel og livsmestring, og motvirker frafall og utenforskap. Spesielt er det viktig å tillate barn å delta i frilek og lære gjennom lek i barneskolen. En for tidlig teoretisering og målstyring av barneskolen med stort fokus på å lære raskest mulig innebærer en fare for å forringe de langsiktige dannelsesidealene ved skolen.

Vi vil også understreke betydningen av å bevare og støtte pedagogiske alternativer som gir rom for ulike læringsstiler og utviklingstempo. En ensretting av undervisning mot mer

teoritung formidling og standardisering kan virke ekskluderende på mange elever og føre til en innsnevring av både fagforståelse og elevens opplevelse av mestring.

Hvilke utviklingstrekk i samfunnet utfordrer fellesskolen?

Vi ser med bekymring på flere utviklingstrekk som kan true fellesskolens bærekraft og inkluderende karakter:

- 1. Innsnevring av pedagogisk mangfold**

En økende vektlegging på standardiserte prøver og teoritung undervisning kan marginalisere helhetlige og erfaringsbaserte pedagogiske tilnærminger. Dette svekker elevenes mulighet til å utvikle ulike sider ved seg selv og til å finne sin plass i fellesskapet.

- 2. Sosial og økonomisk segregering**

Økonomiske barrierer knyttet til å velge alternativ skolegang kan bidra til et mer segregert skolesystem. For å sikre reell valgfrihet og likeverdighet må det offentlige sørge for at alle elever har tilgang til ulike pedagogiske tilbud, uavhengig av økonomisk bakgrunn.

- 3. Unyansert debatt om private skoler**

Debatten rundt privat versus offentlig skole preges ofte av en forenklet retorikk som ikke skiller mellom private ideelle og kommersielle aktører. Skoler godkjent etter privatskoleloven har et klart forbud mot kommersiell drift og representerer en verdibasert og pedagogisk motivert sektor som er underlagt streng regulering og kontroll.

- 4. Digitalisering uten pedagogisk forankring**

Den raske innføringen av digitale verktøy, særlig i de tidlige skoleårene, skjer ofte uten tilstrekkelig vurdering av pedagogiske konsekvenser. Alternativer med mindre skjermbruk og sterkere vekt på kroppslig, sanselig og sosial læring er viktige å bevare og videreutvikle.

- 5. Økende polarisering og globale spenninger**

Den globale politiske situasjonen preges i økende grad av polarisering, mistillit til institusjoner og fragmentering av felles verdigrunnlag. Dette påvirker også skolen, som i økende grad utsettes for press om å ta stilling i verdiladede spørsmål og tilpasse seg ulike ideologiske forventninger. Fellesskolens rolle som et samlende, demokratibyggende og tillitsbærende fellesskap er derfor under press. Når det felles grunnlaget for forståelse og respekt svekkes, svekkes også muligheten for skolen til å være en arena for dannelse, fellesskap og medborgerskap på tvers av livssyn og kulturelle bakgrunner. I en slik kontekst blir det særlig viktig å verne om et mangfold av pedagogiske tilnærminger og å styrke skolens evne til å fostre kritisk tenkning, dialog og respekt for forskjellighet.

Hva skal skolens viktigste oppgaver være i fremtiden?

Skolen skal være et sted hvor hele mennesket utvikles – kognitivt, sosialt, praktisk og estetisk. Skolens viktigste oppgave i fremtiden vil være å utvikle elevenes helhetlige kapasitet til å være skapende, frie individer i et samfunn i rask endring. Det betyr å støtte barns og unges evne til refleksjon, samarbeid, kreativitet, dømmekraft og medfølelse – kvaliteter som ikke uten videre måles i karakterer eller tester, men som er avgjørende for et bærekraftig og demokratisk samfunn.

Avslutning

Vi oppfordrer til en raus og inkluderende forståelse av fellesskolen, der også pedagogiske alternativer med offentlig støtte anerkjennes som likeverdige bidragsyttere. Et reelt mangfold i skoletilbudet kan bidra til å møte samfunnets kompleksitet, styrke inkludering og motvirke utenforskap. Det offentlige og de alternative pedagogiske aktørene bør sees som gjensidig berikende deler av samme fellesskap – et felles skolelandskap til beste for barn og unge i hele Norge.

Steinerskoleforbundets skriftlige innspill til arbeidet med fellesskolen

Innledning

Steinerskoleforbundet ønsker med dette å gi et skriftlig innspill til arbeidet med fellesskolen. Vi takker for muligheten til å bidra i denne viktige prosessen, og ser det som avgjørende at hele bredden av det norske skoletilbudet inkluderes i arbeidet med å definere og utvikle fellesskolen for fremtiden.

Vi representerer en pedagogisk retning med over hundre års erfaring i Norge, og mener at vårt perspektiv – som del av mangfoldet i norsk skole – kan være et verdifullt bidrag i utviklingen av en inkluderende, demokratisk og fremtidsrettet skole for alle.

Deltakelse og representasjon

Vi mener det er viktig at Steinerskolene blir invitert inn i arbeidet med fellesskolen, både fordi vi ser oss selv som en del av denne, og fordi vi har erfaringer og kompetanse som er relevante i utformingen av fremtidens skole. Steinerskolene har særlig høy kompetanse innen kunstneriske arbeidsmåter, en helhetlig og utviklingsorientert pedagogikk, og et tilbud som kjennetegnes av å være et skjermfritt alternativ før femte trinn. Vi representerer en tydelig og praksisnær alternativ pedagogisk tradisjon med betydelig erfaring og innsikt i barns utvikling og læring.

Deltakere fra Steinerskoleforbundet:

- Hilde Bernhart Lengali, daglig leder
- Vemund Sætre Skulberg, pedagogisk rådgiver

Hva legger vi i begrepet fellesskolen?

Vi mener at begrepet *fellesskolen* må favne alle elever som går i grunnskole og videregående skole i Norge, uavhengig av om skolen er offentlig eller privat godkjent etter privatskolelova. Det bør ikke være et motsetningsforhold mellom det offentlige skolevesenet og de alternativene som finnes innenfor rammene av privatskolelova med offentlig støtte. En inkluderende forståelse av fellesskolen innebærer at elever i private skoler med rett til statstilskudd, slik som Steinerskolene, regnes som en naturlig del av fellesskapet. Dette fellesskapet bør være definert ut fra elevenes reelle tilgang til likeverdig opplæring, med rom for pedagogisk mangfold og metodevariasjon. En snever forståelse av fellesskolen, begrenset til det offentlige systemet alene, ekskluderer verdifulle perspektiver og svekker skolefellesskapets legitimitet i et mangfoldig samfunn.

Hva mener vi det er viktigst å bevare ved dagens skole?

Vi mener det er avgjørende å bevare og videreutvikle bredden i allmenndannelsen, særlig gjennom praktisk-estetiske fag som sang, musikk, håndverk, kunst, drama og bevegelse. Disse fagområdene stimulerer hele mennesket og bidrar til å utvikle elevenes skapende og

sosiale ferdigheter, evne til samspill, konsentrasjon og refleksjon. En helhetlig tilnærming til kunnskap og utvikling fremmer trivsel og livsmestring, og motvirker frafall og utenforskap. Spesielt er det viktig å tillate barn å delta i frilek og lære gjennom lek i barneskolen. En for tidlig teoretisering og målstyring av barneskolen med stort fokus på å lære raskest mulig innebærer en fare for å forringe de langsiktige dannelsesidealene ved skolen.

Vi vil også understreke betydningen av å bevare og støtte pedagogiske alternativer som gir rom for ulike læringsstiler og utviklingstempo. En ensretting av undervisning mot mer teoritung formidling og standardisering kan virke ekskluderende på mange elever og føre til en innsnevring av både fagforståelse og elevens opplevelse av mestring.

Hvilke utviklingstrekk i samfunnet utfordrer fellesskolen?

Vi ser med bekymring på flere utviklingstrekk som kan true fellesskolens bærekraft og inkluderende karakter:

2. Innsnevring av pedagogisk mangfold

En økende vektlegging på standardiserte prøver og teoritung undervisning kan marginalisere helhetlige og erfaringsbaserte pedagogiske tilnærminger. Dette svekker elevenes mulighet til å utvikle ulike sider ved seg selv og til å finne sin plass i fellesskapet.

3. Sosial og økonomisk segregering

Økonomiske barrierer knyttet til å velge alternativ skolegang kan bidra til et mer segregert skolesystem. For å sikre reell valgfrihet og likeverdighet må det offentlige sørge for at alle elever har tilgang til ulike pedagogiske tilbud, uavhengig av økonomisk bakgrunn.

4. Unyansert debatt om private skoler

Debatten rundt privat versus offentlig skole preges ofte av en forenklet retorikk som ikke skiller mellom private ideelle og kommersielle aktører. Skoler godkjent etter privatskoleloven har et klart forbud mot kommersiell drift og representerer en verdibasert og pedagogisk motivert sektor som er underlagt streng regulering og kontroll.

5. Digitalisering uten pedagogisk forankring

Den raske innføringen av digitale verktøy, særlig i de tidlige skoleårene, skjer ofte uten tilstrekkelig vurdering av pedagogiske konsekvenser. Alternativer med mindre skjermbruk og sterkere vekt på kroppslig, sanselig og sosial læring er viktige å bevare og videreutvikle.

6. Økende polarisering og globale spenninger

Den globale politiske situasjonen preges i økende grad av polarisering, mistillit til institusjoner og fragmentering av felles verdigrunnlag. Dette påvirker også skolen, som i økende grad utsettes for press om å ta stilling i verdiladede spørsmål og tilpasse seg ulike ideologiske forventninger. Fellesskolens rolle som et samlende, demokratibyggende og tillitsbærende fellesskap er derfor under press. Når det felles grunnlaget for forståelse og respekt svekkes, svekkes også muligheten for skolen til å være en arena for danning, fellesskap og medborgerskap på tvers av livssyn og kulturelle bakgrunner. I en slik kontekst blir det særlig viktig å verne om et mangfold av pedagogiske tilnærminger og å styrke skolens evne til å fostre kritisk tenkning, dialog og respekt for forskjellighet.

Hva skal skolens viktigste oppgaver være i fremtiden?

Skolen skal være et sted hvor hele mennesket utvikles – kognitivt, sosialt, praktisk og estetisk. Skolens viktigste oppgave i fremtiden vil være å utvikle elevenes helhetlige kapasitet til å være skapende, frie individer i et samfunn i rask endring. Det betyr å støtte barns og unges evne til refleksjon, samarbeid, kreativitet, dømmekraft og medfølelse – kvaliteter som ikke uten videre måles i karakterer eller tester, men som er avgjørende for et bærekraftig og demokratisk samfunn.

Avslutning

Vi oppfordrer til en raus og inkluderende forståelse av fellesskolen, der også pedagogiske alternativer med offentlig støtte anerkjennes som likeverdige bidragsytere. Et reelt mangfold i skoletilbudet kan bidra til å møte samfunnets kompleksitet, styrke inkludering og motvirke utenforskap. Det offentlige og de alternative pedagogiske aktørene bør sees som gjensidig berikende deler av samme fellesskap – et felles skolelandskap til beste for barn og unge i hele Norge.